

AKTUALNO VPRAŠANJE

Pred dnevi so se v Kranju spet razširile govorice o pojavu otroške paralize. Da bi zvedeli, koliko so te vesti točne, smo se obrnili za pojasnilo na Okrajni higienski zavod. Direktor doktor Danilo Gomišek je potrdil, da velja to sedaj le za en primer v občini.

Na vprašanje, če je tudi letos pričakovati večji izbruh te bolezni, in

kakšne ukrepe bo podvzel Okrajni higienski zavod Kranj, smo dobili tale odgovor:

»Predvidevamo, da bo letos obolelo za poliomielitidom približno isto število ljudi kot lani. To število bo ostalo verjetno trajno. V kranjskem okraju je bilo lani ugotovljenih 36 primerov, od katerih sta bila tudi dva smrtna. Cepili smo 163 otrok, za kar smo potrošili nad 1 milijon dinarjev.

Tudi letos se bomo lotili najstrožjih

preventivnih ukrepov. Epidemije ne pričakujemo. Zatiranje in preprečevanje, združeno z zaščitnim cepljenjem je naša glavna naloga. Najuspešnejšo zaščito dosežemo s tem, da se izognemo vsakršnim stikom z bolnikom. Seveda pa je osebna higiena, posebno še skrb za čistočo rok, hrane, pitne vode tudi obvezni del zaščite pred otroško paralizo.«

J. O.

AKTUALNO VPRAŠANJE

KAJ JE POTREBNEJŠE?

Mlečne restavracije v Kranju ne kaže ukiniti, ker se v njej hranijo mnogi delavci, uslužbenci in mladina

Kako potrebna je Mlečna restavracija v Kranju, se je pokazalo prav pred dnevi, ko so jo zaprli samo za en dan. Precej ljudi, predvsem mladih delavcev in dijakov, je ostalo brez zajtrka, malice in večerje. Med ljudmi so se širile različne vesti — nekateri so govorili, da bodo mlečno restavracijo zaprli, drugi, da popravljajo prostore, da jo povečujejo itd. Res pa je bilo le to, da je niso niti povečali niti prebelili oziroma uredili, temveč so na prošnjo podjetja Slovenija šport iz Ljubljane, ki si urejuje prostore poleg lokala restavracije, le prezidali vrata nekoliko v notranjost.

Govorice, da bodo Mlečno restavracijo v Kranju zaprli, niso popolnoma neutemeljene. Občinska sanitarna inšpekcija v Kranju je res izdala odločbo, da se mora restavracija 1. aprila zapreti, če ne bodo do tedaj uredili prostorov. Sedanji prostor ne ustreza predpisom, ker je restavracija in kuhinja v istem prostoru, ki je razen tega še odločno premajhen. Ze več mesecev si uprava mlekarne v Čirčah prizadeva, da bi dobili še

prostor, kjer je sedaj bife gostinskega podjetja »Storžič«. Tako bi lahko restavracijo povečali in uredili. Na mnoge intervencije pa podjetje »Storžič« vztraja pri svojem sklepu, da odstopi prostor le, če jim zgradijo nov prostor za bife. Sredstev za gradnjo tega prostora zadruga mlekarne nima, ker je investicijska sredstva namenila za rekonstrukcijo mlekarne. Gostinsko podjetje »Storžič« sicer res potrebuje prostor, vprašanje pa je, če niso njihova vztrajanja nekoliko preveč zahtevna in enostranska.

Mlečne restavracije res ne kaže zapreti. Od svojega obstoja do danes je v restavraciji vedno več obiskovalcev. Povprečno v njej stalno zajtrkuje in večerja nad 500 ljudi — torej so postali le-ti že njeni stalni abonenti. Razen tega moramo pozdraviti tudi to, da so cene v tej restavraciji nižje kot kjerkoli drugod. Dnevno prodajo samo jogurta okoli 300 do 400 kozarčkov.

V mlečni restavraciji se hranijo tudi nekateri, ki imajo (Nadaljevanje na 3. strani)

GLAS

GORENJSKE

GLASILO SOCIALISTIČNE ZVEZE DELOVNIH LJUDI ZA GORENJSKO

LETO X. ŠT. 24 — CENA DIN 10.—

Kranj, 25. marca 1957

PETI OBČNI ZBOR OKRAJNE GOSTINSKE ZBORNICE

Živahno in precej konkretno

V petek je bil v hotelu »Jelovica« na Bledu občni zbor Okrajne gostinske zbornice, kateremu sta prisostvovala tudi podpredsednika OLO Kranj Ivan Bertonec in Dušan Horjak ter razen zastopnikov občinskih ljudskih odborov in gostinskih zbornic tudi predsednik republiške gostinske zbornice Stane Renko.

Kljub temu, da se je običnega zbora udeležilo le 55% članov zbornice, lahko rečemo, da je bila razprava o poročilu upravnega odbora in zbornice za preteklo leto dokaj živahna. Mestoma je morda prihajala v obziranje preveč drobnih in morda tudi mnenjskih vprašanj, je pa nakazala vrsto problemov, ki terjajo rešitev...

Precej je bilo govora o pavšalni obdavčitvi tako zasebnih gostišč kakor tudi nekaterih večjih gostinskih obratov in hotelov. Opaziti je, da nekateri občinski ljudski odbori ne upoštevajo v zadostni meri dejanskega doseženega prometa posameznih zasebnih gostišč in jih v precej primerih dokaj nestimulativno obdavčujejo. Povsem drugi učinek od pričakovanega pa je povzročila obdavčitev (pavšalna) nekaterih hotelov. Izkazalo se je, da so nekateri občinski ljudski odbori (Bled, Bohinj) znižali družbene obveznosti takim obratom do take stopnje, da je vse prej kot vzpodbujala podjetja, da bi ustvarjala večji promet. Kaj se je pokazalo? — Taki gostinski obrati so stremeli le za tolikšnim prometom, ki jim je omogočil poravnati obveznosti do družbe, za nadaljnjim povečanjem prometa pa niso stremeli. »To lamskoletno prakso«, je dejal v razpravi podpredsednik OLO Dušan Horjak, »bo treba letos odločno spremeniti«.

Letos je prišla do izraza, bolj kot kdaj-

koli doslej, težnja, da bi uredili nekatere probleme našega gostinstva in turizma v okviru že obstoječih možnosti. Morda so bili v razpravi še premalo poudarjeni in neobdelani problemi — drobni problemi — ki pa lahko v veliki meri pospešijo razvoj gostinstva in turizma in utrdijo zaupanje do gostinske mreže, ki si ga je — žal dostikrat — zaradi neinicijativnosti in neiznajdljivosti zapravila.

Tudi delavskemu samoupravljanju v gostinstvu — zlasti sezonskem, ki je značilno za Gorenjsko — je bilo precej govora. Vendar nekih konkretnih zaključkov in sklepov ni bilo. Pozdraviti pa je treba iniciativo običnega zbora, da bi osnovali pri upravnem odboru posebno komisijo, ki naj bi proučevala probleme samoupravljanja v tej gospodarski panogi.

V vsej razpravi o gostinski problematiki

pa je prišla do izraza potreba po strokovnih gostinskih kadrih. Očitno je, da zlasti kvalitetnih kadrov manjka. Občni zbor je sprejel sklep, da naj se republiška uredba o gostinstvu v toliko spremeni, da bi v občinskih komisijah za imenovanje direktorjev gostinskih podjetij, obvezno sodelovali tudi zastopniki gostinske zbornice, kar bi brez dvoma vplivalo na kakovostnejše odbiranje vodilnega gostinskega kadra. — Kaže, da bo treba omenjeno uredbo spremeniti tudi glede na možnosti zaposlovanja občasne delovne sile v zasebnih gostiščih. To velja predvsem za nekatere turistične postojanke v posameznih krajih, kjer se kaže potreba po zaposlovanju tuje delovne sile zlasti ob nedeljah in praznikih, ko se obisk znatno poveča.

Ob koncu običnega zbora so delegati izvolili novi upravni odbor in druge organe okrajne gostinske zbornice.

I. A.

NEKATERA PODJETJA NE SPOŠTUJEJO DELOVNE ZAKONODAJE

V petek je imel upravni odbor Okrajne posredovalnice za delo v Kranju svojo redno sejo, kjer so razpravljali o potrditvi zaključnega računa in poslovnega poročila Posredovalnice. Domenili so se, da bodo vsa tista podjetja, pri katerih so ugotovili, da niso

upoštevala predpisov o delovni zakonodaji, prijavili sodniku za prekrške. Do sedaj so pregledali le podjetja v kranjski in škofje-loški občini, z delom pa bodo nadaljevali še v ostalih občinah. Poročilo o kršitvi predpisov bodo poslali tudi Okrajnemu sindikalnemu svetu, Okrajnemu ljudskemu odboru Kranj in Tajništvu za delo pri OLO Kranj. Sklenili so tudi, da bodo v prihodnjih dneh sklicali konferenco občinskih posredovalnic za delo in referatov za delo, kjer se bodo pomenili o bodočem delu.

Lj.

S KRAJNSKIH GRADBIŠČ

Levo zgoraj: otroški vrtec na Hujah. V sredini: tekstilna šola na Primskovem. Spodaj: bloki »Klasja« in »Standarda« na Hujah. Desno zgoraj: bloki »Tiskanine« v Strazhišču. Spodaj: nova zgradba OLO.

naš razgovor

JAZ SEM GA VIDEL MED OTROKI

»Prosim, tovariš, kaj je to: revolucionar?« Tako se je začel naš pomenek. Otroke je prizadelo. Kakor da jim je umrl dober prijatelj. Le pojmi niso bili jasni in nešteto je bilo vprašanj, ki jim sami niso vedeli odgovora. Zakaj le je bil Moša Pijade toliko let zaprt, če pa se je vse svoje življenje boril za zmago pravične stvari?

Deset rok hkrati se je dvignilo. Videl sem: govoriti ne bo treba, le usmerjati razgovor.

»Saj so še Tita zaprli. Ampak,« se je Janko že sam zmedel pri odgovoru »ali so potem... ali so mar vse zaprli?«

Ze je odgovarjala Silva:

»Zapirali so tiste, ki so se jim zdeli nevarni.« »Ali je bil strog? Hud?«

»Dober je bil,« trdi Marijan. »Jaz sem ga videl v filmu. Stal je sredi med otroki, se pogovarjal z njimi in se jim smejal. Pa otroci so se mu tudi smejali.«

Zdaj smo bili že v ognju. Govorili bi radi vsi hkrati; vsak je želel, da bi tisto, kar on vé o čiti

Janku, zvedeli še vsi ostali. Rešila me je najmanjša med njimi:

»Radijski napovedovalec je pa ob prenosu jokal...«

V razredu je zavladala tišina.

Potem smo pisali kratek spis. Vsi so pisali resno, prizadeto. In potem so brali:

»Takihi mož je malo. Vse življenje je delal in nikdar ni počival.« — »Jaz sem ga zdaj prvič videl na sliki. Bil je bolj majhne postave. Zdel se mi je šibak. Odlikovan je bil z Redom narodnega heroja in z Redom junaka socialističnega dela.« — »Tovariš Tito ga je imel rad. Skupaj sta delala.« — »Množice so se s solzami v očeh poslavljale od njega. Vsi so ga ljubili, ker je bil dober. Vse nas je imel rad.«

Začuden sem gledal otroke. Ti njihovi stavki — saj niso njihovi... Ali pa —

Tedaj sem se zavedel:

Moša Pijade si je utrl pot do otroških src in tam našel pripravljeno mesto. Ne bo umrl, ker so ga vzljubili najmlajši...

S.

TE DNI PO SVETU

△ Na redni petkovi tiskovni konferenci v državnem sekretariatu za zunanje zadeve v Beogradu je predstavnik sekretariata Branko Drašković odgovoril med drugim tudi na vprašanje dopisnika AFP o vsebini poslanice predsednika Tita egipčevskemu predsedniku Naserju. »Gre za prijateljsko pismo predsednika Tita, v katerem obvešča predsednika Naserja o svojih glediščih na nekatere mednarodne probleme,« je dejal Drašković.

△ Voditelji alžirskega upora so na sestanku z novinarji v Tunisu, ki se ga je udeležilo nad sto tujih novinarjev, pozvali francosko vlado, naj prizna alžirskemu narodu pravico do neodvisnosti in tako omogoči prenehanje triletno vojne v tej severnoafriški deželi.

△ Na razširjeni plenarni seji CK Komunistične partije Grčije v Moskvi so sklenili, da se bo bivši vodja grških komunističnih partizanov Markos, ki so ga pred leti odstranili z vodilnih položajev, vrnil na svoj položaj v CK KP Grčije.

△ Nekaj kilometrov od japonske obale je strmoglavilo v morje ameriško vojaško letalo, v katerem je bilo 57 potnikov, po večini žena in otrok ameriških vojakov, ki služijo na Japonskem, in deset članov posadke. Nesrečo je povzročil silovit tajfun. Menijo, da so se vsi potniki in vsi člani posadke ubili.

△ Doslej najpomembnejša posledica razgovorov med ameriškim predsednikom Eisenhowerjem in predsednikom angleške vlade Macmillanom je sklep, da bodo Združene države Amerike vstopile v bagdadski pakt. Člani bagdadskega vojaškega pakta so zdaj Anglija, Pakistan, Turčija, Irak in Iran.

△ V Moskvi so objavili besedilo pisma, ki ga je postal predsednik sovjetske vlade Bulganin zahodnonemškemu kanclerju Adenauerju 18. marca letos. V pismu je rečeno, da se obe strani strinjata v tem, da je treba začeti stvarne korake za izboljšanje odnosov med obema državama. Vendar se o najvažnejšem vprašanju, o združitvi Nemčije, mnjenja križajo.

△ Sueški prekop bo do 10. aprila popolnoma očiščen in plovben tudi za velike ladje. Pristojbine za ladje, ki zdaj že plujejo skozi prekop, pobirajo egiptovske oblasti.

△ Francoske vojaške in policijske sile nadaljujejo splošno ofenzivo proti alžirskim upornikom. Tudi uporniki so po mestih spet začeli z napadi. Njihovi komandosi so streljali in metali bombe na vojaške patrulje, policijske postaje in druga francoska oporišča.

△ Indonezijska vladna kriza po vseh znakih sodeč še ne bo kmalu končana. Doslej še ni uspelo sestaviti nove vlade, ker nekatere skupine nočejo vstopiti vanjo.

△ V ladjedelnicah v Dunquerqueu v Franciji je zaradi stavk prišlo do streljanja med delavci in policijo, pri katerem je bilo ranjenih 40 delavcev. Policija je uporabljala tudi bombe.

△ Avstrijski prosvetni minister je izdal odlok, po katerem v novem šolskem letu slovenščina ne bo več obvezni jezik na koroskih srednjih šolah. Ostala pa bo neobvezen jezik.

△ Na Bermudih so včeraj objavili uradno sporočilo o štiridnevni razgovorih med predsednikom ZDA Eisenhowerjem in britanskim premierjem Macmillanom. Oba državnika sta zadovoljna z razgovori in sta izrazila prepričanje v uspeh nadaljnjega sodelovanja med ZDA in Vel. Britanijo. Eisenhower je že odpotoval v ZDA.

△ Zahodnonemški zunanji minister von Brentano bo po jutrišnjem prispel v Indijo, kjer se bo razgovarjal z Nehrujem.

IZDAJA ČASOPISNO ZALOŽNIŠKO IN TISKARSKO PODJETJE »GORENJSKI TISK« / DIREKTOR SLAVKO BEZNIK / UREJA UREDNIŠKI ODBOR - ODGOVORNI UREDNIK MIRO ZAKRAJŠEK / TELEFON UREDNIŠTVA ST. 475, 397 - TELEFON UPRAVE ST. 475 / TEKOČI RAČUN PRI KOMUNALNI BANKI V KRANJU 61-KB-1-Z-135 / IZHAJA OB PONEDELJKIH IN PETKIH / LETNA NAROČNINA 600 DINARJEV, MESEČNA 50 DINARJEV

II. KUPČIJA S ČLOVEKOM

P
O
N
E
D
E
L
J
E
K

Večkrat sem ga nasledila na živinskem trgu. Vedno je bilo okoli njega polno kmetov, njegovih sosedov. Znal je govoriti, mnogo govoriti. Videti je bilo, da je dokaj premožen in to je v resnici tudi bil. Kasneje sem zvedela, da je oče več otrok. Toda včasih sem ga srečala v kaj čudni družbi žensk. Sicer pa — njegova stvar. Skoro bi pozabila na ta srečanja, če...

Če ga ne bi pred nedavnim videla pri kaj čudnem delu — kupčiji s človekom. Sedel je za mizo in se pogovarjal s sosedom, poleg njega je bil njegov sin in nasproti plaha sosedova hči. Boječe je pogledovala zdaj očeta, zdaj sosedu, kdaj pa kdaj se je zazrla v sina — svojega bodočega ženina. Ta ji ni vračal pogledov. Slonel je za mizo, lasje so mu viseli prek čela, veke je imel zabuhle in oči rdeče. Nič kaj mikaven ni bil pogled nanj, na njegov od vina spačeni obraz. Na suknjiču so se kazali sledovi slane, ki mu je silila iz ust. Videti je bilo, da nič ne sliši in nič ne vidi. Tako sta sosedu tudi želela...

»Daj Miha, primakni k doti tistega telička, potem ti dam sina...«

»Janez, ne bodi vendar tak. Ne morem, zares ne morem, saj veš, da moram še tri oženiti.«

»Pa nič!«

Vsi so obmolknili. Sinova glava je omahnila na mizo. Samo zaradi vina? — kdo ve?

»Miha, ne bodi skopuh. Daj vendar, saj ga bomo na ohceti pojedli in še za štefan bom plačal.«

Miha se je zazrl v hčer. Najbogatejšega ženina v vasi bo dobila. To ni kar tako, ničesar ji ne bo manjkalo. Kaj zato, če se niti ne poznata, se bosta že navadila. Razen tega pa — še za štefan bo plačal. Z levo roko je potegnil dekle k sebi.

»Daj nevesta, preseka — drž!«

Dekle je udarilo po dveh robatih rokah in preskakalo...

»Še štefan na mizo!«

Dekle je skrivaj odšlo proti domu. Oni so popivali in se veselili. Na čigav račun...?

Po ušesih ji je neprestano udarjalo — daj, preseka, preseka... in — ne-ve-sta... Saj ve o njem le to, da mu bo oče zapustil kmetijo, pa kaj zato...! Vsiljevala se ji je predstava pijanca, razkuštranege, umazanega, zabuhlega... Temu naj bo žena? Saj sama nima niti 20 let.

Pri obeh sosedih so se pripravljali na veliko slavnost. Pri štefanu vina je bila v hipu odločena usoda mladih dveh, ki sta se morala čez tri dni, brez vsakega ugovora ali prigovora, poročiti. Njiju ni nihče vprašal, kot da sta le mrtva predmeta, za katera sta sosedu sklenila kupčijo, kupčijo, da bi sama še bolj obogatila.

Čez tri dni sta se poročila. Čez tri dni sta se preselila v isto sobo in postala mož in žena... Mož pijan, mlada žena nesrečna — sama... —ČA

LJUDJE IN DOGODKI

EN SESTANEK IN DVA OBISKA

21 častnih topovskih salv je pozdravilo prihod predsednika ZDA Eisenhowerja na Bermude. Križarka »Canberra« se je zasedla v pristanišču, z letal pa so medtem izstopili ostali trije udeleženci bermudske konference: britanski premier Macmillan, njegov zunanji minister Selwyn Lloyd in ameriški minister zunanjih zadev Dulles.

Na idiličnih otokih sredi prostnega Atlantskega oceana so se tako začeli razgovori med predstavniki Velike Britanije in ZDA. Odkar se je s sueško zadevo prelomil most med obema tradicionalnima zahodnima zaveznikoma, je bila vroča želja nove britanske vlade, da bi znova vzpostavili poprejšnje tesne odnose. Ta želja je postala toliko nujnejša in izrazitejša, kolikor je Britancem na Bližnjem vzhodu bolj trdo predlo. Nepremišljeni napad na mlado republiko ob Nilu je precej veljal britanske politike, gmočno in moralno, povrh pa jim je naložil še breme grenkega spoznanja, da so v povojnih razmerah obojeni na drugorazredno vlogo: skratka, da igrajo v zahodnem koncertu le drugo violino in da brez Amerike ne zmorejo ničesar pomembnega več na lastno pest.

Odtod tudi sedanje prizadevanje, da bi vzpostavili poprejšnje dobre zavezniške odnose in

da bi v družbi močnejšega prijatelja z onstran oceana ohranili vsaj še nekaj bistvenih koristi na Bližnjem vzhodu. Iz te želje tudi izhaja glavni dnevni red razgovorov na romantičnih otokih. Prvič želijo ukrojevati zahodne diplomacije zakrpati luknje v uniformi anglo-ameriškega zavezništva, drugi pa sešiti novo enotno obleko za skupno politiko do Bližnjega vzhoda. To sta dve glavni nalogi, ki se jih lotevajo na Bermudih, mimo drugih, ki spričo važnosti prvih dveh ostajajo v senci. Pri tem je ugoden izid razgovorov o ponovnem tesnem sodelovanju med Veliko Britanijo in ZDA tudi prvi pogoj za uspešno skupno politiko na Bližnjem vzhodu. Zato so bile tudi izjave ob prihodu usmerjene predvsem k prvemu cilju. Eisenhower: »...v prihodnjih dneh lahko mnogo napravimo za okrepitev vezi med britanskim imperijem in ZDA.« Macmillan: »...nestrpnno pričakujem začetek razgovorov, ki naj prispevajo k okreplevi prijateljstva in sodelovanja med ZDA in Veliko Britanijo...«

Macmillan je torej optimist, kljub temu, da so se na domačem nebu zgrnili težki oblaki grozeče delavske stavke in da tudi na Bližnjem vzhodu še ni pogašena nevarno tleča žerjavica... Toda kljub vedremu ne-

bu nad sončnimi bermudskimi otoki bo oblačno vreme drugod po svetu lahko precej vplivalo na razpoloženje anglo-ameriških sobesednikov.

Ze tretjič v letu dni se je generalni sekretar ZN Dag Hammarskjöld odpravil na Bližnji vzhod. Vselej z nalogo ohraniti mir in pomiriti razgrete strasti, ki razvnamajo sovražna razpoloženja in ustvarjajo možnosti za vojne spopade. Ta posel ni nič kaj lahak, vloga »mednarodnega gasilca vojnih požarov« pa vse prej kot zavdanja vredna. Obakrat doslej je sicer obisk generalnega sekretarja trenutno utišal napeto razpoloženje, ni pa seveda odstranil njihovih korenin in globljih vzrokov. Zato je »premirje« po njegovih obiskih bilo le kratkotrajno. Po nekaj mesecih zatíšja po prvem obisku je izbruhnila vojna, kmalu po drugem pa je nastala napetost glede Gaze in umika izraelskih čet. Zdaj je resolucijam Generalne skupščine, ki so terjale popoln umik z zasedene egiptovskega ozemlja, v glavnem zadošče-no, ni pa še odstranjena nevarnost ponovnih nemirov. Izrael vnovič grozi z uporabo sile, njegovemu »bojevitemu« glasu pa se pridružujejo tudi drugi na Zahodu, ki jim miroljuben konec egiptovskega napada ni-

kakor ni všeč. Z začetkom plovbe po ponovno usposobljenem sueškem prekopu, bodo spet izbruhnila stara nasprotja; voz na Bližnjem vzhodu se tako spet zapleta, mednarodna napetost pa se na tem področju znova zaostruje.

Hammarskjöld je spet pred kočljivo nalogo: ohraniti komaj vzpostavljeni mir in pomiriti razburjene duhove. Čeprav so njegove pristojnosti omejene glede na splošne naloge in cilje ZN in pooblastila Generalne skupščine ZN, ga vendar v tem odgovornem poslanstvu spremljajo miroljubne želje svetovne javnosti in moralne opore teženj po ohranitvi miru v svetu.

V Kairu pa se te dni mudi tudi podpredsednik zveznega izvršnega sveta FLRJ Svetozar Vukmanović — Tempo. Med osemndevnim bivanjem v Egiptu bo Svetozar Vukmanović osebni gost predsednika Naserja. Tesni odnosi med obema deželama, Egiptom in Jugoslavijo, bodo tako nedvomno zabeležili še en pomemben prispevek k njihovi krepitvi. Gospodarski in politični razgovori bodo vsakakor poglobili že dozdaj tesno sodelovanje med obema državama in tako koristili plodnim jugoslovansko - egiptovskim odnosom in stvari miru v svetu.

MARTIN TOMAŽIC

v nedeljo smo zabeležili

V R E M E

Nestalno s pogostimi padavinami. Sredi tedna ohladitev in sneg do nižin.

ZABNICANI SO PRAZNOVALI
TRETJI KRAJEVNI PRAZNIK

Zabnica, 24. marca.

Prebivalci Zabnice in okoliških vasi so slavili svoj tretji krajevni praznik. Sinoči so zakurili številne kresove, v združenem domu pa so pripravili akademijo. Učenci Industrijske šole Iskra so podali bogat program. Akademije se je udeležila polna dvorana domačinov. Danes dopoldne je bila na pokopališču v Zabnici žalna svečanost.

»PARTIZAN« NAKLO :
»PARTIZAN« ŠK. LOKA 10:0
Naklo, 24. marca.

Danes popoldne je bila v Naklem odigrana prva nogometna tekma spomladanskega dela prvenstva Gorenjske med »Partizanom« Naklo in »Partizanom« Škofja Loka. Nakečani so izgubili z rezultatom 10:0 (3:0).

KOŠARKA V KRANJU
Ljubljana : Triglav 88:58 (50:24)
Kranj, 24. marca.

Po daljšem času so imeli Kranjčani zopet priliko videti igro najboljših košarkarjev v državi. Tokrat je Triglav povabil v goste košarkarje Ljubljane, ki so lani zasedli 5. mesto v zvezni košarkarski ligi. Kranj-

čani so tekmo izgubili z razliko 30 košev, ki pa je, če pomislimo na kvaliteto ljubljanskih košarkarjev, zanje vsekakor uspeh.

Domači igralci so zlasti v 2. polčasu igrali zelo dobro. Manjka pa jim še preciznih metov od daleč. Pozna se jim tudi, da še nimajo za sabo tekem z močnejšimi nasprotniki. Najuspešnejši je bil Drago Petrič s 24 koši.

S. L.

OTROCI ZANETILI POŽAR

V soboto zgodaj popoldne je izbruhnil gozdni požar na pobočju Mirce nad Jesenicami. Požar, ki so ga verjetno zanetili otroci, se je v trenutku razširil na površino 10 arov in bi povzročil ogromno škodo, če ga gasilci jeseniške železarne pod vodstvom poveljnika Novaka in mestni gasilci ne bi lokalizirali in pogasili.

»SVOBODA« IZ NOVE GORICE
GOSTOVALA NA JESENICAH

V Delavskem domu na Jesenicah je koncertiral v soboto zvečer pevski oktet novogoriške »Svobode«. Program sta izpopolnili solistki Marica Balohova in Stana Staničeva. Gostje so bili za kvaliteto izvedeni spored deležni zaslužnega pri-

znanja, žal pa tudi to pot Jeseničani niso pokazali kaj dosti zanimanja, saj dvorana ni bila polno zasedena.

V KRANJSKI ŠOLSKI KUHINJI
SE HRANI 123 OTROK

Solska kuhinja v Kranju je odprta že nekaj časa. S prostori je precej na tesnem, vendar so ti lepo urejeni. Zdaj, ko je zuma pomlad, se otroci veliko zadržujejo na vrtu. V kuhinji se hrani 123 otrok-učencev osnovne šole in dijakov. Nekateri starejši pridejo tja samo na kosilo. Solska kuhinja je obenem tudi zavetišče, kjer prebijejo otroci zaposlenih staršev večino dneva. Celodnevna oskrba znaša 75 dinarjev. Všteto je kosilo z dopoldanskim in popoldanskim malico. Mesečno zneso to 2000 dinarjev, kar je glede na to, da za večino otrok skrbijo le matere, dovolj velika številka. Učenje in igro otrok nadzorujejo tri vzgojiteljice.

Letos bi ustanova rada uredila tudi vrt, nabavila nekaj vrtnih miz, vrh in podobnih predmetov. Uprava pričakuje, da bo občinski ljudski odbor upošteval njihove potrebe v proračunu, sicer bodo prisiljeni zvišati oskrbno.

J.

FINZGARJEVA »VERIGA«
V LOKI

V soboto se je v KUD »Tone Sifrer« odprla zavesa za peto premiero v letošnji sezoni. Tokrat niso zaigrali stari, preizkušeni igralci, ampak mladina — gimnazijci, tisti, ki bodo nadaljevali bogato tradicijo. Tradicionalna vsakoletna predstava gimnazijcev bi skoraj morala odpasti zaradi preobremenjenosti dvorane, zato so jo vključili v redni program gledališča KUD »Tone Sifrer« in v premier-ski abonma.

K. J.

NEPOZABNO UMETNIŠKO
DOŽIVETJE

Preteklo sredo so bili kranjski ljubitelji koncertov deležni redkega umetniškega užitka, ki ga je v okviru abonmajskega koncerta posredoval violinist Igor Ozim. Pri klavirju je bil prof. M. Lipovšek. Vsa izvajana dela tega zelo zahtevnega koncertnega sporeda so bila podana tako kot si jih more želeli le razvajeno uho zahtevnega poslušalca. Umetniška intenziteta obeh umetnikov je prišla ta večer do popolnega izraza. Interpretaciji ni manjkalo notranjega umetniškega doživljanja, poetičnosti in smisla za logično povezavo glasbenih misli.

Končni vtisi številnih poslušalcev,

PRIPRAVLJAJO SE ZA VOLITVE
DELAJSKIH SVETOV

Občinski sindikalni svet na Bledu je pretekli četrtek sklical širše posvetovanje sindikalnega aktiva. Prisostvovali so zastopniki vseh sindikalnih podružnic, predsedniki delavskih svetov in upravnih odborov in razpravljali o bodočih volitvah novih delavskih svetov in delegatov za kongres delavskih svetov Jugoslavije. — Člani sekretariata so navzoče seznanili, kakšne so naloge sindikalnih podružnic in sedanjih delavskih svetov pri delu. Posebno bodo morali skrbeti za to, da se bo izboljšala sestava novih delavskih svetov, v katere naj bi vključevali tudi nove, mlade sile.

K izboljšanju dela sindikalnih aktivov in delavskih svetov je v zadnjem času prispevala posebna komisija za družbeno in delavsko samoupravljanje, ki jo je izvolil občinski odbor SZDL. Doslej je ica napravila podrobno analizo dela šolskih odborov, hišnih svetov, organov samoupravljanja pri ljudskih odborih in v gostinstvu.

-jb

SPET GOZDNI POŽARI

V četrtek zvečer se je pojavil ogenj v pečinah pod Srednjim vrhom nad Martuljkom. — Podrast in drevje, oboje je gorelo z visokim plamenom. Samo zaradi razbitega in skalnatega terena se ogenj ni mogel razširiti, čeprav se je pojavljal vedno znova na mestih, kjer ga nihče ne bi pričakoval. — V petek pa je gorelo v Podkužah, vendar je gasilec, ki so takol prihiteli, uspelo požar zadušiti, preden je postal resnično nevaren. — Teren od Podkuža do Martuljka je posebno nevaren in so na tem področju gozdni požari povzročili že veliko škodo narodnemu gospodarstvu, zato okoliške gasilske čete zelo hitro reagirajo na vsak pojav ognja.

S.

ROMAN
SLIKANICA
ZANIMIVOSTI
FILM

ZADNJA STRAN

24
MALI
KONIC
VIGENCI
ROMAN

Dominik je hodil od enega do drugega in preizkušal mehove. Bili so raztrgani, sapa je hropla v njih kakor v bolnih pljučih, železni vzvodi so tako presunljivo cvilili in ječali, da mu je šel srh po hrbtu. Očividno se jih že leta in leta ni nihče zmenil.

Potem se je ogledal za orodjem. V zatikih na steni so zijale zarjavele klešče, kladiiva so bila razmetana kar po tleh. Večinoma imela polomljene ročaje. Bilo mu je jasno, da tudi orodja in nihče popravljaj. Kadar se je kaj polomilo, so delavci med brkljarijo poiskali drugo, staro pa so zavrgli. Orodja je bilo mnogo premalo za tako velik vigenc, najbrž so ga delavci kradli in odnašali domov. Vse je bilo tako zanikrno, da je začutil globoko jezo na starega Gašperina. Tako bolan vendar ni bil, da bi ne mogel kdaj pa kdaj pogledati v vigence! Bolezen ga je priklepala na posteljo samo poldrugo leto, tu pa je bil nered, ki se je nabiral morda desetletja. Eh, kako vse drugače je bilo pri Globočniku! Tam je moral vsak kovač skrbeti za svoje orodje. Stari Globočnik ni noben dan pozabil pogledati v vigence. Stal je nekaj časa na pragu in potem je šel počasi, z rokami na hrbtu, od ognjišča do ognjišča. Dominik se je natanko spominjal, kako neprijetno mu je bilo vsakokrat, kadar je čutil, da ga gospodar gleda. Zdelo se mu je, da mu roka kar noče obračati kladiiva kakor bi bilo treba. Znojil se je in razbijal, dokler ni stari pokimal in šel k drugemu. „To je bila dobra šola,“ si je mislil Dominik. Začel je pobirati raztreseno, polomljeno orodje in ga metati na kup. Potem je nabral tisto, ki je bilo še za rabo in ga razvrstil po zatikih. Ogledal si je tudi bruno pod stropom, bilo je okajeno in vegasto, najbrž ne bo dolgo držalo.

Skozi odprta vrata je vleklo in Dominiku so roke otrpnile od mraza. Pomenal si jih je, nato pa je šel po kovačnici in izbiral ognjišče. Odložil se je za tisto, pri katerem so delali doslej. Meh je bil še dober. Misli je, da mu bo eno ognjišče za zdaj zadostovalo; vedel je, da s tistimi nekaj goldinarji, ki jih je imel, ne bo mogel začeti na veliko. Ko pa je pomislil, da bo začel delati na svoj račun, ga je prevzelo nepojmljivo veselje. Moral je vzeti kladiivo in ga preizkusiti. Tako prijetno je bilo čuti znani zvok, ki ga ni slišal, odkar je zaradi vojaštine moral pustiti delo pri Globočniku. Oče je storil pametno, da mu je preskrbel Gašperinov vigenc...

Potrkal je s kladivom po naklu in čutil, da ga zvok opaja. Vigenci... Ko je bil še otrok, so ga prijeli, vseskozi so ga držali, ni mogel biti brez njih. Na vsem svetu ni nič lepšega kot plavži, v katerih se tali železna ruda, nič ni bolj vabljivega kot prekladati težke pogače surovega železa. In žareča ognjišča, razbeljena žica, nakovala, kladiiva! Joj, kako dolgo je trpelo, preden se je naučil prav obračati „cajen“, koliko zausnic so mu pritisnili Globočnikovi mojstri in hlapci, preden je znal skovati sekanec! Končno pa se mu je posrečilo, da je v ritem svojih rok ujel „cajen“ in kladiivo, znal je vmes pritrkavati, kakor stari kovači. In malo, samo še malo, pa bo začel delati in delal bo zase. Zase...

Naslonil se je na nakovalo. S priprtimi očmi je sanjal, kako se bo tod delalo. Ravno pravi čas je ujel spodnji vigenc, drugače bi ga bil Globočnik prehitel. Kaj pa, če bo Ana naposled dala Globočniku zgornji, veliki vigenc? Dominik se je zamislil.

Eden najbolj znanih fotoreporterjev na svetu, Philippe Halsman, je v lanskem letu prepotoval nad 100.000 kilometrov skozi šestnajst držav z eno samo nalogo: zbrati fotografske posnetke najlepših žen sveta. Iz zbirke podjetnega Amerikanca smo izbrali nekaj najzanimivejših posnetkov. — Spodaj desno: 22-letna Japonka Hiroko Maruyana iz Tokija. Obležena je v slavnostno japonsko nošo »furisode«. Po poklicu je manekenka. Spodaj v sredi: dve indijski lepoticeli — 20-letna Dhuru Kripalani in 18-letna Kamla Malhotra. Spodaj levo: 19-letna Švedinja Edith Scob. Zgoraj v sredi: Brazilijanka Yvonilda Ferreira iz Ria de Janeira je stara 18 let in dela v trgovini. Zgoraj desno: 17-letna Italijanka Rosana Schiaffino iz Genove je že igrala v manjših vlogah v filmu in seveda želi postati filmska igralka.

NAJLEPŠE ŽENE SVETA

Zgodovinski in drugi paberki

z Gorenjske

Radovljiska okolica je bila obljubena že v starodavnih časih, kar se da zanesljivo sklepati po spomenikih iz rimske dobe v mestu samem in v okolici. Kdaj je bila Radovljica naseljena, se ne da zgodovinsko ugotoviti. V začetku srednjega veka pa je bil kraj že obljuben in v njem postavljena prva bivališča. Prvotni mestni grb je nosil sliko moža, ki drži v eni roki kolo, v drugi pa mesto. Nekateri zgodovinarji domnevajo zaradi tega, da je bil ustanovitelj mesta kolar in da odtod tudi nemško ime Radmannsdorf. Seveda je to malo verjetno in je nasprotno dokazano, da je bilo že prvotno ime mesta slovansko. Novejši grb ima namreč samo kolo kot znak slovanskega sončnega boga Rodole. Ime pa izvira iz imena Radman (Rado).

V dobi svojega obstoja je imela Radovljica razne gospodarje. V začetku srednjega veka je bila podložna oglejskim patriarhom, ki so izročali svoja posestva v fevd raznim znamenitim rodbinam. V 14. stoletju je bila last

mogočih grofov Ortenburških. Njihovemu imetu je pripadal tudi lipniški grad Wallenburg, ki je stal blizu vrha visokega hriba na desnem bregu Save. Po izumrtju Ortenburžanov so leta 1418 prešla njihova obširna posestva v last celjskih grofov. Zadnji Celjan Ulrik II. je podelil Radovljčanom razne pravice. Dovolil je, da smejo na malo prodajati sol in da sme radovljiški sodnik razsojevati v vseh sporih, ki se dogode v trgu. Po njegovi nasilni smrti v Beogradu so za celjsko dediščino nastali hudi boji, v katerih je dal poveljnik Lamberg Radovljico zažgati. Ulrikova vdova je kmalu potem sklenila s cesarjem Friderikom IV. mir in mu izročila obširna posestva z Radovljico vred. Cesar je uvidel, da se mora povzročena škoda popraviti in je za to tudi skrbel. Med drugim je dovolil tržanom, da so smeli sprejemati med občane tudi tuj-

ce. Prisega, ki je bila poleg pristojbine v denarju pogoj za sprejem, se je vršila v slovanskem in nemškem jeziku. Kot last Habsburžanov je postala Radovljica deželno knežji trg in kmalu nato mesto, ki se prvič omenja leta 1510 za časa cesarja Maksimilijana I., ki je v mestu prepovedal vse nemestne gostilne, ker so bile meščanom v škodo.

V začetku 16. stoletja je bilo mesto v polnem razmahu. Imelo je sodnijo, vinotrtivo in kupčijo s soljo, mitnice pa razen v mestu še v Bohinju in na Jesenicah, kar je mestu donášalo lepe dohodke. Cesar Jožef II. je poleg potrditve starih pravic leta 1784 podelil Radovljčanom še pravico tržnega dneva vsak torek. Zaradi slabega gospodarstva mestnih očetov pa je občina lezla vedno bolj v dolgove, tako da je bilo po dvornem ukazi leta 1787 mesto z vsemi pravicami, svoboščinami in dohodki izročeno tedanjemu lastniku graščine grofu Vincenciju Thurmu. Tako je mesto zapravilo samoupravo in pravice, ki so mu jih podelili razni vladarji ter padlo pod grajsko upravo, kakor že nekoč v dobi Ortenburških grofov.

93. — Polonica je upihnila leščerbo! Ko je Nande videl, da je vse mirno, se je vrnil k oknu.

»Ali greš?« vpraša on.

Deklca je že stopila po veži in prišla za kljuko vežnih vrat, kar ji udari na uho divji krik od zunaj.

Ta trenutek se odpro tudi duri matrine sobe, vsa prestrašena zakliče mati v temo: »Kaj pa je, Polona?«

Dekle se je prestrašilo in bliskoma skočilo nazaj v sobo.

94. — Pred hišo se začuje streljanje. Polona plane skozi vrata, a naprej ne more. Zgrudi se na pragu.

Cez nekoliko časa udari nekdo trdo na vežna vrata.

»Odprite!«

Zmedeni ženski se nista znašli, nekdo je udaril s puškinim kopitom po vratih, da je odletel zapah.

Pred vrati je stal komisar Mulej in ukazal: »Posvetite semkaj!«

»Prizor, ki se je pokazal ob luči, je bil res nenavaden.

95. Na tleh pred Poloničnim oknom je ležal zvezan Nande. Iz rane na čelu mu je lila kri.

»Ti si!« je kriknila prestrašena Mozolka in se stresla.

Nekaj korakov od Nandeta je ležal Pavlek. Mozolka je planila k njemu in na ves glas zavreščala: »Pavlek, Pavlek, kaj so te ubili?« Otrok ni ničesar odgovoril, iz ust mu je vrela kri. Mozolki so povedali, da je Pavlek skočil Nandetu za vrat, in da ga je rokovaljač z vso silo sunil v prsi.

96. V tem trenutku pride četa vojakov: med seboj imajo vklenjenega Tončka, za njimi pa trije nosijo brdskega pisarja.

»Kaj pa je z njim?« pokaže Mulej na pisarja.

Poveljnik oddelka mu pove, da ni počakal na klic straže, zato je vojak skočil za njim in ga zabodel.

Nandetove oči so se srečale s Tončkovi: »Skupaj bova visela, izdajalec!«

Polonica se je zaklenila v izbo in čeprav jo je prišla mati večkrat klicati, se ni oglasila.